باتىل ٴۇن قاتۋ

جالا جاۋىپ قارالاۋعا باتىل قارسى تۇرىپ، شينجياڭنىڭ اسا تاماشا جاعدايىن قورعايمىز

□ قۇلجا قالاسى ازاتتىق جولى ٴالىسى لىۋشىڭجيە مەشىتىنىڭ يمامى **رەجەپ مىرزاالىم**

مەنىڭ اتىم رەجەپ مىرزاالىم، ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسى قۇلجا قالاسى ازاتتىق كوشەسى ٴالىسى لىۋشىڭجيە الەۋمەتتىك اۋماعى لىۋشىڭجيە مەشىتىنىڭ يمامىمىن. وسىندا تۋىپ ـ وسكەن شينجياڭدىق رەتىندە، مەن پارتيانىڭ نۇر شۋعىلاسىنا شومىلىپ، جاڭا جۇڭگو قۇرىلعان 70 جىلدان بەرى مەكەنىمدە تۋىلعان وراسان زور وزگەرىستەردى، قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن، حالىق تۇرمىسىنىڭ ۇزدىكسىز جاقسارعانىن، دىندەر تاتۋ، ۇيلەسىمدى بولعاندىعىن، ٴار ۇلت حالقىنىڭ تابىس سەزىمىنىڭ، باقىت سەزىمىنىڭ، حاۋىپسىزدىك سەزىمىنىڭ ۇزدىكسىز كۇشەيگەنىن، شينجياڭنىڭ تاريحتاعى ەڭ جاقسى گۇلدەنۋ، دامۋ كەزەڭىندە تۇرعانىن شىنايى سەزىندىم جانە ٴوز كوزىممەن كوردىم.

20 ـ عاسىردىڭ 90 ـ جىلدارىنان بەرى، شەكارا ٴىشى ـ سىرتىنداعى "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش" شينجياڭدى بىلىقتىرۋ، وتاندى بولشەكتەۋ ماقساتىنا جەتۋ ٴۇشىن، ٴدىني ۇشقارى يدەيانى ورشەلەنە ۋاعىزداپ، ٴدىن جەلەۋىن كوتەرىپ، ٴدىن قايداسىن قاساقانا بۇرمالاپ، ايتىلمىش "ٴدىني قايداسىن، وتباسى قايداسىن" شىعارىپ، "ادام ٴولتىرىپ، شەيىت بولعاندار جانناتقا كىرەدى" دەگەن سياقتى ساندىراقتاردى دارىپتەپ، بۇقارانى الداپ، ازعىردى. ۇشقارى يدەيامەن ۋلانعاندىقتان، كەي ادامدار تەرىس ۋاعىزدارعا سەنىپ، باسقالاردىڭ زايىرلى تۇرمىسىنا كيلىكتى؛ كەي ادامدار وتباسىنداعى ەرلەرمەن ارالاسپاي، ٴتىپتى، اكە ـ شەشەسىنىڭ ىستەگەن تاماعىن دا ىشپەي، نەگىزگى قوعامدىق ەتيكا ولشەمىنە قايشىلىق جاسادى؛ كەي ادامدار وتانشىل ٴدىني قايراتكەرلەردى قاقپايلادى، ولارعا زيانكەستىك جاسادى، ٴتىپتى ولاردى ٴولتىردى؛ كەي ادامدار مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل ـ جازۋدى ۇيرەنۋگە قارسىلىق كورسەتىپ، جۇمىستانۋ شەبەرلىگىن ۇيرەنۋدەن، يگەرۋدەن باس تارتتى، نەگىزگى زاڭ بىلىمدەرىن بىلمەي، ىزگىلىك پەن سۇرقيالىقتى، دۇرىس پەن بۇرىستى دا اجىراتا الماي، كۇن بويى قوعامدا سەندەلىپ، جامان ادامداردىڭ پايدالانىلاتىن قۇرالىنا اينالدى، ەڭ سوڭىندا زورلىقتى كۇش قىلمىسىن وتكىزۋ، حالىقپەن جاۋلاسۋ جولىنا ٴتۇسىپ، قوعامعا زور حاۋىپ ـ قاتەر ٴتوندىردى.

ورنىقتىلىق ــ قوعامدىق دامۋدىڭ نەگىزى، جاراسىمدى، ورنىقتى ورتا بولماسا، ٴار ۇلت حالقىنىڭ حاۋىپسىزدىگى، باقىتى قامتاماسىز ەتىلمەيدى، جاقسى تۇرمىس كەشىرە المايدى. ٴدىني ۇشقارىلىقتىڭ ٴورىپ تارالۋىن، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىنىڭ (وقيعا) كوپ، ٴجيى تۋىلۋ جاعدايىن ٴونىمدى تۇردە تەجەۋ ٴۇشىن، شينجياڭ كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىن زاڭ بويىنشا قۇرىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەيامەن ۋلانعان ادامداردى تەگىن باۋلىپ، مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل ـ جازۋدى، زاڭ بىلىمدەرىن، شەبەرلىكتى ۇيرەتىپ، ولاردىڭ مادەنيەت ٴبىلىم دەڭگەيىن جانە جۇمىستانۋ قابىلەتىن ٴوسىردى. تاربيەلەنۋشىلەردىڭ تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنداعى ۇقىق ـ مۇددەلەرى تولىق قامتاماسىز ەتىلدى، ۇيلەرىنە قايتىپ ٴۇي ىشىندەگىلەرمەن كەزدەسىپ باس قوسۋىنا بولادى، شارۋاسى بولسا رۇقسات سۇراپ بىتىرە الادى، بەينەكىران، تەلەفون ارقىلى ٴۇي ىشىندەگىلەرمەن اڭگىمەلەسە الادى. ۇيرەنۋ كەزىندە، ۇكىمەت تاربيەلەنۋشىلەردىڭ وتباسىنىڭ قيىنشىلىعىن كۇش سالا شەشىپ، ٴتۇرلى فورمادا كومەك بەرىپ سۇيەمەلدەپ، تاربيەلەنۋشىلەردى الاڭسىز ەتتى. قىستاعىمىزداعى تاربيەلەنۋشىلەر تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان قايتقان سوڭ، ولاردا ۇلكەن وزگەرىستەر بولدى، زاڭدى ٴبىلىپ، زاڭعا بويسۇناتىن بولدى، ساپاسى ٴوستى، ٴدىني ۇشقارى يدەيانىڭ ٴمانىن جىعا تانىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەيانىڭ سىنالاپ كىرۋىنە سانالى تۇردە قارسى تۇراتىن بولدى. وقۋ تاۋىسىپ قايتىپ كەلگەن تاربيەلەنۋشىلەر ۇيرەنگەن تەحنيكالارىنان پايدالانىپ كوڭىلدەگىدەي قىزمەت تاۋىپ، كىرىستەرى مولايدى، وتباسىلارى تاتۋ ـ بەرەكەلى بولدى، قوعام جاراسىمدى بولدى. سوڭعى جىلدارى قۇلجا قالاسىنىڭ قوعام امانشىلىعى جاعدايى كورنەكتى جاقساردى، ىلەگە، اسىرەسە، نارات جايلاۋىنا ساياحاتتاي كەلەتىن ساياحاتشىلار جىلدان ـ جىلعا كوبەيدى، اسحانا اشقانداردىڭ، قوناق ٴۇي اشقانداردىڭ، ساياحاتپەن اينالىسقانداردىڭ ساۋداسى دا ەرەكشە جاقسى، بۇقارانىڭ قالتاسى قامپايىپ، جۇزدەرىندە شاتتىق كۇلكىسى كوبەيدى.

سونىمەن بىرگە، ٴبىزدىڭ ٴدىني تۇرمىسىمىزدا دا وراسان زور وزگەرىستەر جارىققا شىقتى. ٴدىني قيمىل ورىندارىنىڭ نەگىزدىك قۇرىلعىلارى بارىنشا جاقسارتىلدى، مەشىتتە اۋا رەتتەگىش، جىلۋ جۇيەسى، قۇبىر سۋى سياقتى قۇرىلعىلار بولادى دەپ اتا ـ بابامىزدا ويلاپ كورمەگەن ەدىك، قازىر مەشىتتىڭ ٴىشى قىستا جىلى، جازدا سالقىن. قاجىعا بارعىسى كەلەتىندەر ٴار ٴتۇرلى قولايلى شارت ـ جاعداي مەن كەمەلدى قىزمەت وتەۋدەن يگىلىكتەنىپ، قاجىلىق پارىزىن ٴساتتى وتەي الادى. ٴدىني ٴبىلىم ۇيرەنگىسى كەلەتىندەر دە كەڭ دە جارىق، قۇرىلعىلارى تولىق ٴىسلام ٴدىنى شۋەيۋانىندا ارنايى ۇيرەنەتىن بولدى. ٴبىزدىڭ ٴدىن سالاسىنداعى قايراتكەرلەرىمىز تۇرمىستىق قوسىمشا قاراجاتتان جانە تەگىن دەنساۋلىق تەكسەرتۋدەن يگىلىكتەنەدى، سونداي ـ اق ٴدىن سالاسىنداعى ٴبىرتالاي قايراتكەرلەر ٴار دارەجەلى حالىق قۇرىلتايلارى مەن ساياسي كەڭەستەردە ۋاكىل، مۇشە بولىپ مىندەت وتەپ، ۇكىمەت ٴىسىنە قاتىناسىپ، ۇكىمەت ٴىسىن كەڭەسىپ، مەملەكەت ىستەرىن بىرگە اقىلداسادى. بۇگىن شينجياڭنىڭ ٴدىني سەنىم ەركىندىگى جاعدايى تاريحتاعى ٴارقانداي ٴبىر مەزگىلدەگىمەن سالىستىرۋعا كەلمەيدى، تەك ار ـ ۇجدانى بار ادام وبيەكتيۆ شىندىقتى تەرىسكە شىعارمايدى.

ٴبىز ۇيعۇر ۇلتىندا "ار ـ ۇجداندى ادامنىڭ جۇرەگى تازا" دەگەن ٴتامسىل بار. شىندىقپەن ساناسپاي، العان بەتىنەن قايتپاي، ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"سىن شىعارىپ، شينجياڭ ىستەرىن سان ـ ساققا جۇگىرتىپ، قاساقانا كۇيە جاققان امەريكا ساياساتپازدارىنىڭ ارەكەتى اسقان ناداندىق جانە بىلمەستىك قانا ەمەس، تاعى دا ولاردىڭ شينجياڭدى بىلىقتىرۋ سۇرقيا نيەتىن پاش ەتتى، ولار ىزگىلىكتەن جۇرداي بولىپ، ٴبىزدىڭ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ كوڭىلىنە اۋىر قاياۋ سالدى، ٴبىزدى ەرەكشە اشىندىردى. وسى ادامداردىڭ شىندىقپەن ساناسپاي، كۇيە جاعىپ، ىرتىكى سالۋداعى ماقساتى ىشىنە ارامدىق بۇگىپ، وبيەكتيۆ شىندىقتى قايىرىپ قويىپ ويدان قۇراۋ جانە قۇر قيالى ارقىلى وتىرىكتى ويدان شىعارۋ، فاكتتى قيۋادان قيسىترۋ ارقىلى ارانداتۋعا، بۇلدىرۋعا جەلىكتىرىپ، ٴبىزدىڭ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۋىمىزعا توسقاۋىلدىق جاساۋعا ورىنعانىن وڭاي كورە الامىز. ۇزاق ۋاقىتتان بەرى، امەريكادا ٴىشىنارا ساياساتپازدار "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"تىڭ شينجياڭدا زورلىقتى كۇش ارەكەتىن جۇرگىزۋ، بەيكۇنا بۇقارانى ٴولتىرۋ جاۋىزدىقتارىن كورسە دە كورمەسكە سالىپ، ٴبىزدىڭ تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ قىزمەتىن زاڭ بويىنشا ورىستەتكەنىمىزدى، حالىقارالىق قوعام مويىنداعان ۇشقارىلىقتى الاستاۋدا ناتيجەگە قول جەتكىزگەنىمىزدى اۋىزعا المادى، ال قازىر "ادامدىق ۇقىق"تى جەلەۋ ەتىپ، ۇلت قاتىناسىنا ىرتىكى سالىپ، شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعىن بەتالدى اياق استى ەتكەن لاڭكەستىكتىڭ جىرتىسىن جىرتىپ، مەملەكەت حاۋىپسىزدىگىنە قاتەر توندىرگەن بولشەكتەنۋشىلىكتى جاقتادى، بۇل ٴبىزدىڭ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴومىر ٴسۇرۋ ۇقىعى مەن دامۋ ۇقىعىن ەڭ ۇلكەن ٴبۇلدىرۋ بولىپ تابىلادى. امەريكا ماقۇلداعان ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"سىن ٴبىزدىڭ ٴدىن سالاسىنداعى ٴدىني قايراتكەرلەردى قامتىعان شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى قاتاڭ جازعىرادى، وعان قاتتى كەكتەنەدى، باتىل قارسى تۇرادى.

ادىلەتتى دارىپتەيتىن، ار ـ ۇجداندى شينجياڭدىق رەتىندە، ٴبىزدىڭ ٴتول كەشىرمەمىز ارقىلى فاكت پەن شىنايى جاي ـ جاپساردى قورعاپ، امەريكا ساياساتپازدارىنىڭ كۇيە جاعۋى مەن ىرتىكى سالۋىنا باتىل قارسى تۇرىپ، پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ بۇقارانىڭ ٴومىرى مەن مال ـ مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۋ ٴۇشىن قولدانعان ۇتىمدى شارالارىن باتىل قولداپ ـ قۋاتتاپ، ىرتىكى سالۋ، ٴبۇلدىرۋ ارەكەتتەرىمەن سوڭىنا دەيىن باتىل كۇرەسىپ، شينجياڭنىڭ وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن ورنىقتىلىق، دامۋ جەتىستىكتەرىن قاستەرلەۋ، وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن ۇلتتارى ىنتىماقتى، ٴدىن جاراسىمدى بولعان جاعدايدى قاستەرلەۋ ۇقىعىمىز، جاۋاپكەرشىلىگىمىز بار.

امەريكاداعى ساياساتپازدار، اۋىزدارىڭا كەلگەندى كوكىپ قيسىنسىز داۋرىقپاڭدار

□ لوپ اۋدانى بۇيا اۋىلى تامەعىل قىستاعىنداعى تامەعىل مەشىتىنىڭ يمامى **ابدۋسالام ميجيت**

مەنىڭ اتىم ابدۋسالام ميجيت، حوتان ايماعى لوپ اۋدانى بۇيا اۋىلى تامەعىل قىستاعىنداعى تامەعىل مەشىتىنىڭ يمامىمىن. حاباردان امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسىنىڭ ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"نى ماقۇلداعاندىعىن كورگەنىمنەن كەيىن، مەن ەرەكشە ىزاعا بۋلىقتىم. شينجياڭدا جاساپ جاتقان ۇيعۇر ۇلتىنىڭ ٴبىر قاراپايىم بۇقاراسى، وتانشىل ٴدىني قايراتكەر رەتىندە، مەن امەريكانىڭ ساياساتپازدارىنا مىنالاردى قاتاڭ ەسكەرتكىم كەلەدى: سەندەردىڭ ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"لارىڭ قاتە، بارىپ تۇرعان جونسىزدىق. سەندەردىڭ ٴىس ـ ارەكەتتەرىڭ ٴبىز ۇيعۇر ۇلتىنىڭ ار ـ نامىسى مەن سۇيىسپەنشىلىگىنە بارىنشا داق سالدى، قورلادى، اياققا تاپتادى.

مەنىڭ امەريكانىڭ ساياساتپازدارىنا ٴوز كەشىرمەمدى، ٴبىزدىڭ قىستاقتىڭ وزگەرىستەرىن ايتقىم كەلەدى.

مەن ۇيعۇر ۇلتىنىڭ قاراپايىم ٴبىر وتباسىندا تۋدىم، اتا ـ بابامنان تارتىپ ديقان، بالا كۇنىمدە وتباسىمىزدىڭ ەكونوميكالىق شارت ـ جاعدايى جاقسى بولماعاندىقتان، مەن جانە اعا ـ اپەكەلەرىم ورتالاۋ مەكتەپتى تاۋىسقانىمنان كەيىن ـ اق، ۇيدە اتا ـ انامىزعا كومەكتەسىپ ەگىن ەگىپ، تىنىش تۇرمىس كەشىرىپ كەلدىك. رەفورما جاساۋدىڭ، ەسىك اشۋدىڭ ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىلۋىنە ساي، وتباسىمىزدىڭ تۇرمىسىندا دا ەرەكشە ۇلكەن وزگەرىستەر تۋىلدى، توپىراق ۇيىمىز كەرپىش ۇيگە وزگەردى، توقتاۋ سۋ ىشۋدەن قۇبىر سۋىن ىشەتىن بولدىق، كوشە ـ كولمەك ىشە سالۋدان ٴدامدى عۇزىرعا اۋىزىمىز تيەتىن بولدى. بۇگىنگى تاڭدا مەن جەڭىل اۆتوكولىك الىپ، زەردەلى قول تەلەفون ىستەتەمىن، وتباسىمىزدا ٴتۇرلى ەلەكتر جابدىقتارى تولىق، قۋانىشىمىزدا شەك جوق. ايتسە دە وتكەن ٴبىر مەزگىلدە قىستاعىمىزدا ٴىشىنارا تاڭعاجايىپ جايتتار تۋىلدى، شاشتارىن ادەمىلەپ ٴورىپ الاتىن قىزدار كوزدەن تاسا بولىپ، نيقاپ تاعىنىپ، بۇرقا كيىنگەن ايەلدەر پايدا بولدى؛ مۋزيكا سالىپ، ٴان ايتىپ، ٴماشىراپقا باساتىن تويلار جوعالىپ، ٴان ايتپايتىن، ٴبي بيلەمەيتىن، تۇنجىراڭقى وتەتىن تويلار پايدا بولدى؛ اۋەل دەسەڭ، بالاسى شەشەسى جاساعان تاماقتى جەمەيتىن، اتا ـ اناسىن جەرلەۋگە بالالارى قاتىناسپايتىن، وسى سياقتى اقىلعا سيمايتىن ىستەر پايدا بولدى. 20 ـ عاسىردىڭ 90 ـ جىلدارىنان بەرى، شينجياڭ وڭىرىندە نەشە مىڭداعان زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى (وقيعا) تۋىلىپ، كوپتەگەن بەيكۇنا بۇقارا قىمباتتى ومىرلەرىنەن ايرىلدى. جان تۇرشىگەرلىك زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى ماعان زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك ارەكەتتەرى مەن ٴدىني ۇشقارى يدەيا ٴبىزدىڭ تىنىش تا بەرەكەلى تۇرمىسىمىزدى اۋىر دارەجەدە بۇلدىرگەندىگىن ايقىن تانىتتى.

پارتيا مەن ۇكىمەت ٴبىزدىڭ ويىمىزداعىنى ويلاپ، ٴبىزدىڭ جوعىمىزدى جوقتادى، زاڭ بويىنشا "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"كە سوققى بەرۋدىڭ ٴبىر قىدىرۋ شاراسىن اتقارىپ، حالىققا تيىمدىلىك جاسايتىن ٴبىر قىدىرۋ ساياساتتى الىپ قويىپ، اتقاردى، قىستاعىمىزدا زاۋود قۇرىلدى، قىستاقتان شىقپاي ـ اق اقشا تابا الاتىن بولدىق؛ قىستاعىمىزدا حالىققا قولايلى قىزمەت وتەۋ ورتالىعى قۇرىلدى، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ توي ـ تومالاق، ٴنازىر ـ شىراق ىستەرىنىڭ ٴبارى وسى ارادا وتكىزىلەتىن بولدى، كوپ قولايلىلىق اكەلدى؛ قىستاعىمىزدا بالاباقشا دا سالىندى، بالالارىمىز بالاباقشادا تەگىن وقيتىن، تەگىن تاماقتاناتىن بولدى. بىرنەشە كۇننىڭ الدىندا، اكەم ٴبىرىنشى رەت ۇلىمدى بالاباقشاعا اپارىپ قايتىپ كەلگەننەن كەيىن ماعان بالاباقشانىڭ ورتاسىنىڭ سونشاما جاقسى ەكەندىگىن، تاماقتارىنىڭ سونشاما مول ەكەندىگىن قۋانا ايتتى، ٴوزىنىڭ وقىعان كەزدەگى شاقتارىن ەسكە العان اكەم ايرىقشا تەبىرەندى. ول ٴوزى وقىعان كەزدە، كىلاستارىنىڭ ٴبىر كونەتوز ۇيدە ەكەندىگىن، قالام مەن قاعاز جوق بولعاندىقتان، تاياقپەن جەرگە جازىپ ـ سىزاتىندىقتارىن، مۇعالىم تەكسەرىپ بولعانىنان كەيىن، قولدارىمەن ٴوشىرىپ تاستاپ، جالعاستى جازاتىندىقتارىن ايتتى. اكەمنىڭ سول كەزدەگى تۇرمىسىن ەسكە الىپ، ٴبىزدىڭ قازىرگى جاقسى تۇرمىسىمىزعا زەر سالعانىمىزدا پارتيا مەن ۇكىمەتكە دەگەن العىس سەزىمىمىزدى تىلمەن جەتكىزىپ بەرە المايمىز.

ٴبىز قايراتتى تاسقىنداتىپ، اناعۇرلىم تاماشا باقىتتى تۇرمىس جاراتۋعا قۇلشىنعان كەزدە، امەريكا جاق ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"نى ماقۇلداپ، شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىن قاساقانا داتتاپ، ەلىمىزدىڭ ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جانە لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ جولىنداعى قۇلشىنىستارىن ورشەلەنە قارالادى. قىستاعىمىزدا تۋىلعان وراسان زور وزگەرىستەردى باستان وتكىزگەن كۋاگەر، پارتيانىڭ جاقسى ساياساتىنىڭ يگىلىگىن كورۋشى رەتىندە، مەن امەريكاداعى كەيبىر جات نيەتتى ساياساتپازدارعا مىنالاردى قاتاڭ ەسكەرتكىم كەلەدى: سەندەردىڭ شىندىقپەن ساناسپاي، اق پەن قارانى شاتاستىرىپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كيلىگىپ، ٴبىزدىڭ باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۋگە ۇقىقتارىڭ جوق؛ سەندەردىڭ اۋىزعا كەلگەندى الباتى كوكىپ، ٴبىزدىڭ ادامدىق ۇقىعىمىزدى اياققا تاپتايتىن ۇقىقتارىڭ جوق. ٴبىزدىڭ ادامدىق ۇقىعىمىز جونىندە ٴبىز ٴوزىمىز ەڭ سويلەۋ ۇقىعىنا يەمىز. ٴوز تۇرمىسىمىزدى ٴوزىمىز ابدەن بىلەمىز. كىمدە ـ كىم ٴبىزدىڭ وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۋگە ۇرىنادى ەكەن، وعان شينجياڭداعى 25 ميلليون ٴار ۇلت حالقى استە جول قويمايدى، ٴبىر ميلليارد 400 ميلليون جۇڭگو حالقى استە جول قويمايدى. مەن سەندەردىڭ ساندىراق شاتپاقتارىڭنىڭ، ٴسوز جوق، جەڭىلىسكە ۇشىرايتىندىعىنا، سەندەردىڭ ارامزا سايقالدىقتارىڭنىڭ، ٴسوز جوق، جەڭىلىسكە ۇشىرايتىندىعىنا، سەندەردىڭ سۇرقيا قاسكۇنەمدىكتەرىڭنىڭ، ٴسوز جوق، جەڭىلىسكە ۇشىرايتىندىعىنا كامىل سەنەمىن.

كەدەي بۇقارانىڭ نەگىزگى ەمدەلۋىن قامتاماسىز ەتتى

(باسى 1 ـ بەتتە)

رايونىمىزداعى اۋدان دارەجەلى شيپاحانالار بۇكىل رايونداعى 70% جان سانىن قامتىپ، دەنساۋلىق ساقتاۋ قىزمەت وتەۋمەن قامتۋ جاعىندا ماڭىزدى رولعا يە. 7 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى رايونىمىز 3 ـ دارەجەلى شيپاحانالاردىڭ كەدەي اۋداندارداعى اۋدان دارەجەلى شيپاحانالارعا كومەكتەسىپ ـ سۇيەمەلدەۋ قىزمەتىن جالپى بەتتىك ورنالاستىرىپ، ورىستەتكەنىنەن بەرى، بارلىق كومەك بەرگەن شيپاحانالار مەن كومەك العان شيپاحانالار باعىنتامالى كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ كەلىسىمىنە قول قويىپ، كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ جوباسىن عىلمي ٴتۇزىپ، شيپاحانا باسقارۋ، جاڭا تەحنيكا، جاڭا نىسان ورىستەتۋ، دارىندىلاردى باۋلۋ سياقتى جاقتاردا جالپى بەتتىك كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ ورىستەتتى، كومەك العان شيپاحانالاردىڭ باسقارۋ قابىلەتى مەن ەمدەۋ قىزمەت وتەۋ قابىلەتى تەز جوعارىلادى.

قازىرگە دەيىن ٴارقايسى كومەكتەسۋشى شيپاحانالار كومەك العان شيپاحانالاردىڭ 324 ٴتۇرلى قاتىستى ٴتۇزىمدى كەمەلدەندىرۋىنە، دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ رەت ـ تارتىبىنەن 228ىن ورناتۋىنا، ولشەمدەستىرۋىنە، جاڭادان 211 ٴبولىم قۇرۋىنا، 37 ٴىرى جابدىق كوبەيتۋىنە كومەكتەستى، قۇرساق اييناسى، وسپەنى كەسىپ الىپ تاستاۋ تەحنيكاسى، بۋىندى اۋىستىرۋ تەحنيكاسى سياقتى جاڭا تەحنيكالاردان، جاڭا نىسانداردان 235ىن جۇرگىزۋىنە كومەكتەسىپ، 684 رەت باۋلۋ ۇيىمداستىرىپ، بالىنيستا ارالاپ ۇيرەتۋدى 1025 رەت ورىستەتتى، كومەك العان شيپاحانالاردا امبۋلاتوريادا ەمدەلگەندەردىڭ ادام ـ رەت سانى، بالىنيستاعا جاتقان ناۋقاستاردىڭ ادام ـ رەت سانى، وتا جاساتۋشىلاردىڭ ادام ـ رەت سانى كوپ مولشەردە ارتىپ، سالماقتى ناۋقاستاردى ەمدەپ ساۋىقتىرۋ قابىلەتى كورنەكتى جوعارىلادى.

سونىمەن بىرگە، رايونىمىز اۋدان وڭىرىندە ەمدەۋ ورتاق تۇلعا قۇرىلىسى ارقىلى اۋدان ٴوڭىرى ىشىندەگى ەمدەۋ بايلىعىنان كەدەي بۇقارانىڭ اناعۇرلىم جاقسى يگىلىكتەنۋىن جەبەپ، بۇكىل رايوندا اۋدان وڭىرىندە ەمدەۋ ورتاق تۇلعاسىنان 121ىن قۇرىپ، 607 اۋىل اۋدان ـ اۋىلداردىڭ الىس ارالىقتان ەمدەۋ قۇرىلىسىن ورىنداپ، اۋدان ـ اۋىلداردىڭ الىس ارالىقتان ەمدەۋمەن قامتىلۋ مولشەرىن 67.15%كە جەتكىزدى.

بۇتىندەپ، تولىقتاۋ پرينسيپى بويىنشا، رايونىمىز اۋىل ـ قىستاق ەمدەۋ ـ دەنساۋلىق ساقتاۋ قۇرىلىمدارىن ولشەمدەستىرۋ قۇرىلىسىن بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، نەگىزگى ساتى دەنساۋلىق ساقتاۋ دارىندىلارىن باۋلۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، اۋىل ـ قىستاق شيپاگەرلەرىنە كوپ ارنالى كومەك قاراجات بەرۋ مەحانيزمىن كەمەلدەندىرىپ، نەگىزگى ساتىداعى "اقتاڭداق"تى جالپى بەتتىك شەشتى.

رايونىمىز جالپى حالقىنىڭ سالاماتتىعىن، دەنساۋلىعىن تەكسەرۋ قىزمەتىن ورايى ەتىپ، وكپە تۋبەركۋلەزى اۋرۋىن جاپپاي تەكسەرۋ، جاپپاي ەمدەپ جازۋ، مۇمكىندىگىنشە ەمدەپ جازۋ، "شوعىرلى ٴدارى بەرۋ + ٴنارلى تاڭعى اس"، جۇعىمدالۋ كەزەڭىندە شوعىرلى اۋاشالاپ ەمدەۋ سياقتى الدىن الۋ شارالارىن تياناقتاندىردى؛ ماماندار جەتەكشىلىك ەتۋ گرۋپپاسىن قۇرىپ، وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستى تەحنيكالىق جاقتان كومەكتەسىپ سۇيەمەلدەدى؛ وكپە تۋبەركۋلەزىن ەمدەۋ نىسانىن نەگىزگى ەمدەۋ قامسىزداندىرۋىنان تولەۋ كولەمىنە ەنگىزۋدى رەتكە سالىپ، ناۋقاستاردىڭ ەمدەلۋ اۋىرتپالىعىن بارىنشا تومەندەتتى، بۇكىل رايوندا وكپە تۋبەركۋلەزى اۋرۋىنا شالدىققان ناۋقاستاردىڭ ەشقايسىسى ناۋقاس سەبەبىنەن كەدەيلەسۋدەن، ناۋقاس سەبەبىنەن قايتا كەدەيلەسۋدەن اۋلاق بولدى.

بۇدان سىرت، رايونىمىز ينتەرنەت پەن ەمدەۋ ـ سالاماتتىقتى ٴوزارا ۇشتاستىرۋعا بەلسەنە ىزدەنىس جاساپ، تۇرعىنداردىڭ سالاماتتىق بويىنشا APP وتباسى شيپاگەرىمەن كەلىسىم جاساۋ ۇلگىسىن قولداندى، بىيىل 10 ـ ايدىڭ سوڭىنا دەيىن رايونىمىزدا 30 مىڭنان استام وتباسى شيپاگەرى جەلىدە قىزمەت وتەۋمەن قامداپ، جالپى 7 ميلليون 130 مىڭنان استام ادامەن كەلىسىم جاساستى. حالىقتىڭ سالاماتتىق ينفورماتسياسىنىڭ ۆيرتيۋالدى "بۇلت" تۇعىرىن باستاپقى قادامدا قۇرىپ، ەلەكتروندىق اۋرۋ تاريحى ساندى مالىمەتىنەن 80 نەشە ميلليونىن جينادى. ساتىعا ـ دارەجەگە بولىنگەن الىس ارالىقتان ەمدەۋ سايكەسۋ تورىنان 74ى قۇرىلدى، بۇكىل رايونداعى ٴار دارەجەلى، ٴار ٴتۇرلى ەمدەۋ قۇرىلىمدارى الىس ارالىقتان 200 مىڭنان ارتىق رەت دياگنوز قويىپ، الىس ارالىقتان جۇرەك سۋرەتتەۋىش ارقىلى، الىس ارالىقتان بەينە كەسكىن ارقىلى جانە اۋرۋ جاعدايى ارقىلى 800 مىڭنان ارتىق رەت دياگنوز قويۋ ورىستەتتى.